

BUDA-PESTA

1 Maiu st. v.
13 Maiu st. n.

Va ești duminică.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 18.

ANULU XIII.
1877.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romanii'a 2 galbeni.

ROMANIISI DIUARELE STRAINE.

S'a scrisu de multe ori despre nepasarea publicului romanu. S'a disu a dese ori, că inteliginti'a noastră nu este la înaltimea sa, că i lipsesce consciinti'a misiunii sale, și că nu numai nu produce acte nationale, dar nici nu vine a spriginii pe aceia, cari voiescu să faca de acele.

Dar insedaru!

Tôte vocile resunara in pustiă, apelurile frumoșe detera de urechi surde și semenițele bune cadiura pe stânci nefertile.

Inteliginti'a noastră s'eu nici n'a cetitu acele admonitiumi fratiesci, s'eu celu multu s'a multiamitu a le cetii, și-apoi d'ora — esîndu din amortiell'a sa indatinata — s'a și insufflitu pe câtu-va timpu, a hotaritu să faca ceva, a rostitu câte-va toasturi, și dupa aceea totusi n'a facutu nimica, lucrulu a remasu balta.

Asiă se intempla și se repetiesce processulu acest'a de unu timpu indelungatu; de cându adeca celu d'ântâiu omu a avutu indrenell'a să întreprinda vr'unu actu de cestiune nationala.

Tristu este processulu acest'a și totu-odata descuragiatoru. In toate fazele lui vedemu aceea-si plangere din partea întreprindietorului, și aceea-si nepasare din partea publicului. Cu atât mai vârtosu trebuie să ne mirâmu

dara de aceia, cari in butulu tuturoru esperintieloru trecutului, desconsiderandu toate pedecile și mai alesu lips'a succursului din partea publicului, totusi au curagiulu să pasiésca pe terenulu remasu fara luptatori, și putemu dice fara privitori.

Trebuie să aiba multa tară de spiritu, și neclatita incredere in triumfulu ideiloru sale acell'a. carele in mijloculu unui indiferentismu atâtu de cumplitu, totusi nu despera, ci merge pe calea sa mai departe.

Căci de ce se interesséza acestu publicu romanescu? De nimica. Este ore vr'o idea, pentru care elu nu numai se entusiasméza, dar totu odata și nisuesce a o duce la indeplinire? Nu este.

Biseric'a romana gelesce, scoll'a noastră se afla in saracia mare, literatur'a nationala trage de mórte, institutelu nostre de cultura lipsescu cu deseversire. Pe scurtu: pretotu-indene nepasarea cea mai mare.

Tôte natiunile de pe fati'a pamentului se potu electrisa, decă li se adresséza unele cuvinte relative la esistinti'a lor; numai noi Romanii n'avemu simtiementu pentru asemenea cuvinte, numai noi remanemu reci, numai pe noi nu ne scóte nimica din indiferentismulu nostru.

Sè nu dica nimene, cà sum pessimistu, séu cà intrebuintiezu coloru pré negre. Arunce ori cine o privire in giuru de sine, sè studieze totu progressulu nostru ce amu facutu de 1848 încóce, si va vedé, cà n'avemu multu cu ce sè ne laudàmu.

Si durere! in timpulu din urma, mai alesu de la 1870 încóce, progressulu acest'a nu mai face nici unu pasiu inainte, ci a apucatu sè devina unu regressu.

Spaciulu nu-mi permite, dar nici scopulu meu nu este sè intru in amenuntimile acestei asertiuni. Totu ce vreu sè facu este, sè atragu in acésta discussiune numai diuaristic'a nóstra. N'asiu face nici acésta, de cumva publiculu romanescu fatia de diuaristica nationala ar manifestá regressulu — de care am vorbitu — numai prin nepasare; dar pentru cà in privinti'a acést'a elu merge si mai departe, si astfelu devine chiar — indolentu.

Nu e trebuintia sè vorbescu de importan-ti'a unei diuaristice. Toti ómenii luminati sciu acést'a. Inainte de câti-va ani se parea, cà si publiculu romanescu a inceputu sè o recunósca. S'a manifestatu unu felu de doru a ceti diuare romanesci. Se si ivira in timpu scurtu câte-va, — semnulu, cà déca s'aru gasi spriginitori, scriitori amu avé. S'a produsu unu felu de miscare literara. Inse durere! Acést'a nu durà multu. Diuarele ivite la lumina in timpulu mai nou, apusera éراسi. Si numerulu celoru ce remasera in viétia e fôrte restrinsu. In tóta Ungari'a nu mai avemu nici unu diuaru politicu!

Si nici nu vomu avé.

Nu vomu avé, pân'atunce, pâna candu séu cutare persóna ce dispune de fonduri, séu vr' unu grupu politicu, mai multi barbati intruniti, nu voru garantá subsistinti'a lui, càci la sustinerea unui diuaru nu putemu contá de felu pe publiculu nostru. Acolo unde cei ce aru avé mijlóce, nu se abonéza; cei ce s'aru aboná n'au bani; ér cei mai multi ceru fói'a à conto, nu póte fi vorba de subsistintia sigura, ci numai de vegetare.

Si astfelu e publiculu nostru.

Cine cetesce adi romanescé?

Asiu puté sè dicu, cà nime; si asiu fi capabila a probá acést'a. Dar totusi voiu respunde numai atât'a, cà numerulu celoru ce mai cetesce diuarele romane e fôrte micu.

Indesiertu me combateti, domniloru, càci lucrulu e asiá. Sè nu ne amagimu dara, ci sè avemu curagiulu a marturisi adevèrulu! Déca

n'asiu avé dreptu, diuarele nóstre aru avé multi abonanti, si n'aru fi silite sè incete.

Si pentru ce nu cetesce publiculu romanu diuarele nationale?

Pentru cà i mai placu cele straine.

Sunt acele mai bune?

Nici decâtu. Ba in unele privintie chiar desavantajóse, pentru cà infatásiéza lucrurile intr'unu coloritu strainu.

Si totusi publiculu nostru le cetesce cu placere. Da. Càci elu n'are crescere nationala. Éta bub'a!

Dar atât'a nu e de ajunsu! Acele diuare de multe ori combatu pe Romani. Dar acca combatere nu este o lupta onesta, cà între ómenii cari se respecta si tinu la demnitatea loru, ci o atacare perfida, plina de injuria mersiava, care nu considera nici schinte'i'a ce a seditu Dumnedieu in consciinti'a fíá-carui omu de omenía, nici legea ce si-au impusu-o toti ómenii de bine; ci calca in picióre caracteru, onestitate, rusine, onóre nationala, sanctuaru familiaru; si intinde dantiulu orgíei pe momentulu bunei cuviintie.

Si totusi publiculu nostru le cetesce!

Linia de conduita ale unoru diuare straine este d'a batjocóri in tóte dilele pe Romani, de a-i ofensá si d'a aduná din tóte partile, cà in o mocirla, tóte insultele ce se nascocescu in contra Romaniloru. De multe ori unu singuru numeru din ele ajunge, sè-ti sara 'n fatia totu sange din vèni, de cumva ai ânima de Romanu.

Si totusi publiculu nostru nu numai le cetesce, dar le si sustine cu spriginulu seu materialu.

Romanii si-parasescu diuarele loru, cari li apera interesele nationale, si alérge de se abonéza la diuare de acele, cari sunt o continua insulta a natiunii nóstre.

Éta indolinti'a!

Nu este natiune pe fati'a pamentului, care sè suferé in cercurile sale diuare de acele cari nu se sfiescu a o totu insultá; cu atâtu mai putínu ar spriginí-o materialmente. Numai noi Romanii nutrimu pe dusmanii nostri cu sudórea fetiei nóstre.

Pana candu?

Candu se va desteptá odata si in noi acelu simtiu, care sè ne indemne a despretiui' acele fice depravate ale pressei, si a spriginí pe ale nóstre!?

Respunde, publicu romanescu!

Spinu Ghimpecu.

FERICIREA CAMPENESCA.

— Dupa Lamartine. —

Te éta dar rônðurica,
Purtata revii p'aurele,
S'atingi cu arip'a-ti mica
Inalte si vechi turele,
Ér cuibulu teu prin crenele
Sè-ti faci din nou paserica.
Te éta priveghiatóre
Cà 'ncepi si tu a cântá,
Cu vocea-ti a ne 'ncântá
Ascunsa 'n dafinu 'n flóre!
A cerului bolt' azura
De cétia e curatita:
Adio érna obscura,
Adio Natur' cernita:
Câmpi'a reinverdita
Presint' a verii figura;
Selbea de geru desfrundita
Reiá a sa frundiatura;
Riulu prin érba 'ncoltita
Re 'ncepe a sa murmura
Si-a merge din cotitura
Intr'alta, par' cà voiesce,
Atâtu de multu sierpuesce
Cu und'a sa cristalina
In care-si totu oglindesce
Sórele a sa lumina
Si lun'a faci'a senina
Asiá cà 'n giuru respandesce
Pulbere diamantina,
Ér tiermii si-impodobesce
Cu varii si multe flori
Ce-a supra si-inclina
Bobocii mirositori.
Brândusi, Margaritarele,
Rochitie cu vii culori,
Azuri si dulci vioarele,
Prima-vératicii comori,
Nutrite cu lacrimel
Din gén'a d'albeloru zori,
Fraged'a érba 'nsmaltéza
Si undei acestui riú
I face unu magicu briú!
Florile carii lu-forméza
Suavi odori essaléza;
Cristalulu ce-lu reflectéza
Ca nacr'a se coloréza;
Vântulu ce-lu atinge linu
Scóte unu cerescu suspinu!

Mai colo, salcii pletóse,
Ce par' cà versu lacrimel
Tristele loru ramurele
Le scalda 'n ape lucióse;
Ér plopi cu frundie-argintóse
Formandu o verde perdea,
Candu sufla bori recoroşe
Te lasa sè poti vedé
Vàile cele aburóse
Cu cóstele loru tufóse,
Pe care sunt suspendate
Lungi siruri de albe sate,
Cà pe nisce turele
Cuiburi de rôniturele!

Fumulu de prin camine
Forméz' unu albastru noru;
Dar vântulu suflandu usioru,
Ruptu in retiele fine,
Trece peste coline,
Urca cu aripi line
Spre cerulu schinteiatoru!
Cu-aceste sate, vecine,
Pe pisculu dominatoru,
Sè 'naltia nisce ruine
Spre carii, corbulu in sboru
A-si face cuibulu seu vine
Pe murii cei colosali,
Ce astadi n'au alti vasali,
De câtu nisce lilieci
Sburandu prin salile reci;
P'acele turnuri inalte,
Ce n'au sentinele alte,
De câtu cucuveci funeste:
Ér stufuri de plante-agreste,
In locu de falnici drapele,
Si dreptu curteni, rôniturele!
Zadarnicu chiar amintirea
Mai e legata de ele!

Stinsa li e stralucirea,
Apusa li e marirea! . . .
Colosulu adi e scheletu:
A! timpulu lovesce 'ncteu,
Dar sigura-i e lovirea!
Érba prin curtea d'onóre
Lespedi de pétra 'nvelesce;
Painjenu si-impletesce
Firele prin coridóre!
Si 'n locu de asurditóre
Fanfare triumfatóre
Resuna din candu in candu
Vântulu sub bolte trecându!
In giuru acestui castelu,
Movila de vechi ruine,
Adesea unu ciobanelu
A-si pasce-oitiele vine
Si cânta doinele line
Pe carii de mititelu
Le a totu auditu si elu!

In aste locuri frumóse
Adesea mi-place si mie,
Cu sufletu 'n reveria,
Sè uitu cetàti sgomotóse,
Cuiburi de misiellá
In carii patimi fugóse
Inim'a nóstra sfasia
Si-o face cá sè devia
Unu totu de rani dureróse;
In carii ne-asficsiéza
Aerulu celu viciatu
Si 'n diavolu impeliatu
Sântulu se transforméza;
In carii nu triumféza
De câtu ce e sceleratu,
Mârsiavu, slugaru, cangrenatu,
Pe candu se persecutéza
Acelu ce perseveréza
Cu cugetu-a fi 'mpacatu!
Departu de ele viétia

Este unu ce idealu,
 Căci sufletulu e ca fati'a
 Pêriului de cristalu,
 Ce 'n cursulu seu reproduce
 Totu ce se afla pe malu :
 Asiá candu apele-si duce
 Spre orasie 'n veci noroióse
 De grabu devinu mocirlóse,
 Si 'n locu de pesci producu bróscce,
 In câtu a le recunóscce
 Multu timpu la 'ndoiél' ar stá,
 La ele de s'ar uitá,
 Insu-si ciobanulu, care,
 Repedi si-atâtu de clare
 Din steiu de pétra tîsnindu
 Vediutu-le-a 'n vâi pornindu !
 Dar candu parasindu acele
 Tiermuri d'orasie impuri,
 Pornescu in josu spre valcele
 Prin câmpi, prin vâi si paduri,
 Curgêndu p'o iérba 'nflorata
 Reflectá ér c'alta data
 Séu diu'a, radi'a 'nfocata,
 Séu nóptea, dom'a 'nstelata,
 Séu câmpulu cu mândre flori,
 Séu ceru 'n apusu si zori !

Bucuresci 10 nov. 1876.

Al. A. Macedonschi.

MIRÉSA PENTRU MIRÉSA.

— Comediá in trei acte. —

(Urmare)

Jeanu : Cum sè nu ? Incurcatur'a mea a nascutu incurcatur'a domniloru óspeti. Eu am fostu mesterulu, vestitul mesteru-strica.

Goronu : Dóra ai facutu ceva magariá ?

Jeanu : Intocmai precum m'ai invetiatu. Eu nu-su de vina. Mari'a ta esti pricin'a. Ti-am spusu din capulu locului, că nu voiu fi in stare a invetiá titulele cele ciudate. Chiar asiá s'a si intemplat. M'am incurcatu in ele si am patitu cá gain'a buguita. In urma n'am sciutu unde mi stá capulu, si am facutu o incurcatura din care nu seiu cum vomu esi.

Goronu : Dar ce ai facutu ?

Jeanu : Sè-ti povestescu dara !

Scen'a III.

Goronu, Jeanu, Iustinianu si Sempronescu.

Goronu : Tocmai bine că viniti. Ascultati si voi ce confusiune a facutu Jeanu.

Sempronescu : Ah ! Jeanu e unu fecioru istetiu. De siguru va fi facutu vr'o gluma buna.

Jeanu : Gluma si nu pré.

Sempronescu : Cum asiá ?

Jeanu : Asiá, că me cam ustura pielea, par că ar presimti o bataia.

Goronu : (ridiendu) Vei si capetá-o, déca nu vei scóte tréb'a la cale.

Jeanu : Nu fii asiá darnicu, mari'a ta. Nu me simticescu vrednicu de atát'a bunetate.

Iustinianu : E bine, vorbesce ! Ce ai facutu ?

Jeanu : Magciflent'a dómna a scrisu o epistola si m'a rugatu s'o predau spectibalului domnu ; eu inse — nesciindu bine, care ce titula are — am gresitu adress'a, si am datu-o domnului ilutiu-trei-craiu. Dar gresiél'a mea s'a descoperitu. Acuma sapetibelulu domnu e totu focu si pêrjolu, s'a maniatu reu pe ilutiu-trica, si vré sè se bata, că pentru ce a primitu elu epistol'a, déca n'a sunatu lui ? Dar ast'a-i cale-vale !

Goronu : Mai este inca ceva ?

Jeanu : Mai dieu. Magniligenti'a a aflatu, că so-c'ia lui a scrisu epistola unui barbatu strainu. Elu dara s'a certatu grozavu nu numai cu spictabelulu domnu, dar inca si cu iliuti-trit'a. Vré sè se bata cu amendoi.

Sempronescu : In adeveru curiósá positiune pentru bietulu Movilescu. Nu mi-ar placé sè ajungu in starea lui.

Jeanu : Dar inca nu-i gata povestea.

Goronu : Totu mai este inca ceva ?

Jeanu : Mai dieu ! Déca m'apucu sè facu eu lucruri intielepte, nu me lasu cu un'a dóue, ci facu unu siru iretregu de ele. Am mai fostu inca la un'a postasiu.

Sempronescu : Că bine au fostu dispuse damele aeeste d'a scrie epistole ! Nu insedaru am audítu, că femeiloru le placu corespundintiele. E bine, care a fostu a dóu'a. De buna séma dómna Ilutianu ?

Jeanu : Ba nu !

Iustinianu : }
Sempronescu : } Care dara ?

Jeanu : Tocmai ast'a mi-a fostu gresiél'a, că am spusu celuia caruia am predatu-o, că e de la spictabil'a, pentru că n'am sciutn bine titul'a domnisiórei, care mi-a datu-o.

Sempronescu : Domnisióra ?

Iustinianu : Care ?

Jeanu : Domnisiór'a Virginia.

Sempronescu : (saiindu in picióre) Minti !

Jeanu : Sè me facu esecutoru de dare, déca nu graiescu adeveru !

Iustinianu : Moderéza-te, Arcadie ! Cine scie ce gluma va esi din acésta impartesire !

Sempronescu : (catra Jeanu.) Si cui a tramisu-o ?

Jeanu : Aice érase m'am caimacitu. Érase am gresitu titul'a. Eu am predatu epistol'a lui Ulpianescu . . .

Sempronescu : Si-apói ?

Jeanu : Mai tardiu am bagatu de séma, că aceea érá menita domnisorului Aureliu.

Iustinianu : (uimitu.) Mie?

Jeanu : Da, da!

Sempronescu : Tie, tie! (Cu ironía.) Dar mode-
réza-te! Éta cà glum'a a esitu la ivéla!

Goronu : Dar glum'a pré s'a ingrosiatu.

Iustinianu : Nu intielegu nimica din ea.

Sempronescu : (seriosu.) Cu tóte aceste trebuie
sè-mi dai o esplicatiune. Candu ti-am propusu glu-
m'a d'a escità gelosí'a mireseleorú nóstre, m'am incre-
diutu in tine, in caracterulu teu, in onestitatea ta.
Dar se vede, cà m'am insielatu. Tu ai abusatu de in-
crederea mea!

Iustinianu : Arcadie!

Sempronescu : Trebuie sè-mi dai satisfactiune!

Goronu : Ér eu pretindu o lamurire. Vreu sè
scíu, cà fiitoriulu meu ginere, ce corespundintia póte
sè intretína cu o féta straina?

Sempronescu : Satisfactiune!

Goronu : Si mie, càci ai petatu onóra familiai
mele. Ai compromissu pe fiic'a mea.

Iustinianu : Bine, ve stau la dispositiune! Vi-
niti la domnisiór'a Virginia. Dins'a ve va puté dá des-
lucirea ceruta!

Sempronescu : Sè mergemu! (Sempronescu, Go-
ronu si Iustinianu esu.)

Scen'a IV.

Jeanu singuru.

Taci cà-i bine! . . . Din o incurcatura in alt'a si
mai mare! . . . Pe candu am gânditu se deslucescu
tóta tréb'a, am incurcatu-o si mai tare . . . Acuma nu
numai ceialalti domni stau sè se ieie de capu, dar in-
ca si acestia s'au invrajbitu . . . De buna séma éra-
si am gresítu titulele . . . Mancá-le-arú vêrcolacii! . . .
Acuma dara toti stau gata sè se ieie 'n dinti . . . Nu-
mai eu am remasu in pace . . . Dar de voiú remané
inca multu in starea acést'a, nici de mine nu stau
bunu . . . Trebuie sè-mi perdu mintile! . . . (Ese.)

Scen'a V.

Ulpianescu singuru.

Am patítu-o! . . . Am amblatu sè-mi capetu
unu postu, si éta m'am alesu cu unu duelu! . . . In
locu sè ajungu domnu mare, încátu sè nu lucru nimi-
ca, ci sè siedu numai pe divanu, fumandu din ciubucu
cá unu boeriu : éta trebuie s'alergu pe campulu luptei,
sè me batu cu unu vrajmasiu, care e totu veninu si
focu, care vré sè me prepadésca . . . Si in casulu celu
mai bunu, déca nu va reesí a me espedá in lumea
cealalta, celu putinu me va batjocurí, me va face de
ocara, de risulu lunei; mi-va taiá nasulu . . . Si atun-
ce toti ómenii mi-voru puté dice cu totu dreptulu, cà
sum fara de nasu . . . Séu mi-va taiá o urechia. Auleo
Dómne, cum voiú mai merge apoi eu numai cu o ure-
chia sè facu curte in tóta duminéc'a la fét'a protopo-

pului din Burta-mare, la bland'a si dragalasí'a Ange-
lica, sufletulu vietii mele?! . . . Cà déca vomu duelá,
de siguru voiú pati asiá; pentru cà eu de candu-su pe
lume n'am avutu alta sabia in mana, decátu bot'a . . .
Dar scíe óre duelá dinsulu? . . . Ce bine ar fi déca
asiu puté sè aflu ast'a! . . . Déca asiu aflá, cà nu scíe;
eu m'asiu face unu vitézu mare, m'asiu laudá cà am
omoritu in duelu o multíme de ómeni, cà mai bine
manuiescu sabi'a decátu multi ómeni pén'a, — si in
sfirsitu, atát'a i-asíu vorbí, pana candu s'ar spariá, si
ar tulí-o la fuga . . . Déca inse asíu audí, cà Movi-
lescu e unu duellantu bunu, atunce . . . atunce . . .
atunce n'asiu graí nici unu cuventu, ci m'asiu duce
p'ací, 'ncolo pana ce inca nu e tardiu . . . Me ducu se
intrebu de cine-va! . . . Fara nasu, si fara urechia?
. . . Mai bine sè me aperu, sè me luptu barbatescu . . .
Ba mai bine sè me caru d'aice de timpuríu!

Scen'a VI.

Cleopatra singura.

Neplacuta situatiune! . . . Si cum am ajunsu in
ea? . . . Prin usioretatea mintii mele . . . Dar mai a-
lesu prin neghiobí'a lui Jeanu . . . Eu nu scíu de ce
sunt in lume servitori prosti . . . A casa la noi in ora-
siu asiá de frumosu scíu sè indeplinésca astu-felu de
aventure picante, încátu nimene nu le scíe, cu atátu
mai putinu barbatulu meu . . . Dar apoi mi-si alegu
ómenii candu i privescu in serviciu . . . Astu-felu de
omu neaplicabilu cá Jeanu n'ar puté stá la cas'a mea
nici dóue díle . . . Éta cum m'a incurcatu si acuma . . .
Ce compromissíune! Sè fiu insultata de unu copistu
notarialu, si sè nu me potu resbuná, pentru cà arm'a
mea se afla in man'a lui . . . Numai de n'ar scí barba-
tulu meu! . . . Sermanulu! Iubitóre si credinciósa ce
me crede, aflandu contrariulu, indata s'ar impuscá! . . .
Numai de n'ar scí barbatulu meu! Dar elu nu va scí,
càci Ulpianescu mi-a promis, cà nu me va compro-
mite, déca i voiú mijlocí unu postu . . . Si diece! Nu-
mai sè-mi recapetu epistol'a!

Scen'a VII.

Cleopatra si *Rucsanda*.

Cleopatra : Ce bine, cà vii scump'a mea! Cu
mare doru te-am asteptatu.

Rucsanda : Si eu am doritu sè potu cu tine
conservá.

Cleopatra : Conversá! . . . Pré bine, éta ne aflámu
tocmai singure. Ai ceva de impartesítu?

Rucsanda : Da. Unu lucru fórte *incordandu*.

Cleopatra : Importantu? Me faci curiósa. Dóra
vr'o istorióra picanta.

(Va urmá.)

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

XXVI.

Raportulu lui Lazaru.

In fine Lazaru luà cuventulu ;

— Spre a me aretá vrednicu de insarcinarea cu care domnulu marquis mi-a facutu onórea d'a mi-o increde, — dise elu, — a trebuitu sè studiezu pe nenea Lactance din intreitul punctu de vedere : alu probitatii miraculoáse, alu desinteressári fara parechia si alu virtutiloru sale supra-omenesci, pe cari contele Rahon are bunatatea ánimei de a le presupune lui. Indeplinii acést'a câtu se putú mai bine, si me potu laudá, cà resultatulu a intrecutu tóte sperantiele mele.

„Sè incepemu, de cumva domnulu marquis va binevoí sè-mi permita, la desinteressare si la probitate.

„Nenea Lactance, acestu fenomenu neasemenabilu, e de dóue-dieci si cinci de ani intendantulu castelului, cu o léfa de patru sute de livre pe anu. Ast'a face diece mii de livre pe dóue-dieci si cinci de ani, de cumva scíu calculá, si presupunendu cà vredniculu omu nu si-a permis nici odata abaterea cea mai mica. Sè considerámu interesele acestoru bani, darurile ce de siguru a primitu, si, spre a avé o cifra rotunda, sè admitemu unu totalu de cinci-spre-diece mii de livre economisate. Dar nenea Lactance, acestu cástigatoru precisu, a cumperatu tocmai in anulu trecutu o mica mosía in pretiu de cinci-spre-diece mii de livre, pe cari i-a si platitu in bani gata.

— Asiá, — intrerupse Saint-Maixent, — acést'a nu probéza nimica in contra lui, din contra . . .

— De siguru, domnule marquis, — respunse Lazaru. Dar ceea ce probéza ceva, este cà acésta asiediare pe fatia a baniloru, cunoscuta de contele Rahon cá de toti cei din giuru, are uniculu scopu de a ascunde altele mai multe de o importantia mai inalta, si pe cari bunulu apostolu le crede de totu secrete. Spre a le descoperi, a trebuitu nasulu meu de cane de vênátóre, deprinsu a dá de urma si de a nu fi insielatu. E bine, aceste asiediári misterioáse se redica la sum'a rotunda de siepte-dieci si cinci de mii de livre.

— Siepte-dieci si cinci de mii de livre! — repeti marquisulu nu fara suprindere.

— Chiar atát'a!

— Esti siguru?

— Am dovedi . . . Domnulu marquis sè binevoiesca a-si aruncá privirea a supra acestei hárthii, si va aflá acolo indicatiunile precise, cu numele „ómeniloru de paie“ insarcinati a fructificá capitalurile persónei nóstre, imprumutandu-le in sume mici tieraniloru si cu interese mari.

— Cum vedu, nenea Lactance se pricepe de minune!

— Ah! trebue sè se pricepa, de óra-ce — de dóue-dieci si cinci de ani — fura regulatu câte trei mii de livre contelui Rahon, fara cà contelui Rahon sè-i plesnéscá prin minte asiá ceva! Domnulu marquis cunóscé acuma de ajunsu probitatea si desinteressarea acestui omu bunu.

— Da.

— Asiá dara sè ne intórcemu la moralitatea sa! Acestu omu evlaviosu, acestu micu santu, acestu omu rigurosu ale carui virtuti le citéza preotii din giuru, nu e nici mai multu nici mai putinu decátu unu Sardanapalu tieranescu, iubitoru ferbinte atátu alu secului frumosu, câtu si alu divinei butelie. Acésta moima urita, acestu bigotu cumplitu, care si-baga ochii cu modestia in pamentu candu intelnesce vr'o femeia, si care nu bé decátu apa rosia la més'a ómeniloru din castelu, si-tine cu multu luxu o amanta, cá domnii cei mari, cá arendasii si financierii. Acésta Dulcinea, care se numesce Marinetta, siede in o casa la Char-mottes, o mica jumetate de mila de aice. Elu i face vinituri si se imbéta la ea regulatu de trei ori in septemana. Doncel'a e cam negricioása, dar totusi e o bucatíca de rege pentru unu taia-fuga cá elu.

— Pe cuventulu meu de onóre, — dise Saint-Maixent rídiendu, — incepu sè me convingu, cà nenea Lactance e unu omu fórté completu.

— Ce va díce domnulu marquis, déca va sci tóte? — respunse Lazaru.

— Ce felu! mai este inca ceva?

— Credu dieu, si inca partea cea mai frumoása. Domnulu intendantu are pe spesele contelui Rahon, unu turnu de Nesle in miniatura.

— Unu turnu de Nesle! — repeti Saint-Maixent uimitu.

— Da. Acést'a e unu micu pavilonu situatu sub padure, la dóue impuscaturi de la marginea pareului. Contele nici odata nu intra acolo. Pavilonulu erá surupatu. Lactance a adusu din orasiu lucratori cá sè-lu rennoiésca, nu din afara, unde si-a pastratu aparinti'a sa ticalósa, ci din laintru. La prevediutu cu niste mobile fórté bune, imprumutate din castelu; a implutu pivniti'a cu vinu vechiu adusu din pivnitiele castelului; elu singuru are cheile lui, si din timpu in timpu, candu se simte in umórea d'a face nebunii, se imbuiba la niste saturnale estravagante in societatea unor tigance, venite nu se scie de unde, si pe cari totu-de-una le afla in-de-mana. Éta buchetulu! . . . A séra l'am pânditu. Am vediutu si auditu totu ce se póte audí si vedé prin niste perdele stravedie. Acésta serbare mica durá pana la deminétia . . . Ce gândescé domnulu marquis?

— Eu gândescu, cà nenea Lactance este alu nostru cu mani cu picióre, si cà pavilonulu despre care mi-vorbesci, intr'o di séu alt'a, mi-va devini fórté folositoru.

— Asiá dara domnulu marquis e multiamitu de mine?

— De totu. Ti-acordu unu tribut u meritatu de laude. Nu vorbí nimenuia de descoperirile tale, si sè lasámu pe Lactance a-si pastrá, câtu va trebúi, aureol'a sa nepetata.

Lazaru i promise, si Saint-Maixent lu-tramise sè se culce.

In diu'a urmatóre la prandiu, Annibal de Rahon vorbí pentru prim'a-óra inaintea socefei sale si a frumoásei Olimpia despre necesitatea absoluta in care se aflá trebuindu sè faca numai decátu o calétoria la Paris.

Contess'a devini pré palida si unu momentu ea se aflá fórté reu.

Ea adorá pe barbatulu ei dóra inca mai multu decátu in primele dile ale casatoriei lor; ei traíra la

olalta fara 'nctare patru-spre-diece ani, si cu tóte cà contele i spunea, cà absinti'a lui va fi scurta, ea nu putea suportá ide'a unei despartiri.

— Voiescu sè te urmezu, — esclamá ea. Nici odata nu ne-amu parasitu inca. Déca unulu din noi s'ar departá, acést'a ar produce nenorocire pentru amendoi. Eu nu scú ce presimtire me face atenta.

— Dar ast'a e o nebunía, scump'a mea socia.

— Fia si nebunía! Dà acestu nume, déca vrei, vocei misteriose care vorbesce in sufletulu meu. Eu credu ceea ce-mi dice, si ti-repetu, vreu sè te urmezu.

Contele Rahon se incercá a convinge pe contes-s'a, cà ar fi unu ce fara intielesu a se espune obosele-loru unei caletorii, care in timpulu acel'a erá lungu si greu, si durá pana la Paris câte-va dile. Ne mai calculandu, cà mai gási cas'a lui insotindu-lu la Au-vergne, ea nu va gasi otelulu loru din Paris in stare de a-o puté primí.

Contess'a nu voi sè aude nimicu, si fiindu cà barbatulu ei insistá, ea fu cuprinsa de o adeverata crisa nervósa, erupse in lacrimi, parasí més'a si intrá in odai'a sa; unde Rahon o urná numai decátu.

Acolo elu se nisú a o linisci prin cuvintele cele mai gingasie si mai pline de iubire; apoi dupa ce reesi, reluá érasí tes'a ce a sustinutu in sal'a de mancare si o desvoltá mai adaugându argumente nóue.

Unulu din argumentele sale, si dóra celu mai puternicu, fu neputinti'a absoluta de a lasá singuru in castelu pe marquisulu de Saint-Maixent cu marquis'a de Chavigny, fara a compromite fórté pe acést'a din urma in ochii lumii.

Dar dómn'a Rahon response la acestu argumentu cá la celalalte, cá si femeí'a care nu voiesce a se lasá cá sè fia convinsa.

— Póte cà asiu recunósce cà ai dreptu, — response ea, — de cumva ar fi vorb'a de o féta tinera fara esperintia, careia cea mai usióra neintieptiune i-ar puté atinge reputatiunea intr'unu modu nevindicabilu; dar Olimpia e maritata; ea cunósce lumea si scie cum trebue sè se pórté. Purtarea respectuósa si rece a domnului Saint-Maixent fatia de marquis'a, cà sè nu dicu nimica de onóra sa de gentilomu, ti-este garantia sigura, cà din partea lui nu ai nimicu a te teme. Cum e dinsulu inaintea nóstra, asiá va fi si in absinti'a nóstra. Increderea ce elu mi-inspira, este absoluta. Olimpia si elu, amendoi ni sunt rude. Ei se bucura de ospitalitatea nóstra. O impregiurare neprevediuta ne sílesce a-i parasí pe câte-va dile. Ei voru remané la olalta, dar sub supraveghiarea servitoriloru. Ce este mai simplu, mai naturalu? Eu nu vedu nimicu in ast'a, te asigurú, ce ar puté stérni clevelele lumiei. Apoi pentru ce óre lumea s'ar ocupá de acesti bieti ómeni tineri, pe candu ei nu se ocupa de ea?

— Dar . . . — incepú Rahon.

Contess'a lu-interrupte.

— In numele cerului, amicul meu, — continuá ea iute, — sè nu incepemu o disputa de prisosu. Ai gasitu in mine pana in diu'a de astadi o femeia blanda si supusa. Mi-place a te ascultá, càci vointiele dtale totu-de-una sunt drepte; dar astadi, pentru prim'a-óra in viéti'a mea, nu voi cedá. Departéza pe marquisulu, nu-mi pasa, séu tramite pe Olimpia intr'o manastire pe câte-va septemani, de cumva nu te temi cà vei ofensá pe amendoi prin o neincredere ne-

meritata, dar nu te mai gândí a plecá fara mine . . . asiu muri. Remâi dar, séu si eu te voiú insoti.

O resolutiune facuta si formulata intr'unu modu atátu de lamuritu erá nerestornabila. Contele Rahon sciea acést'a; incetá de a se mai opune, si de si cu parere de reu, elu cedá.

Candu elu se cobóri, Olimpia si marquisulu au parasitu deja sal'a de mancare, si se aflau in salonu la olalta, dar fara a paré sè se ocupe câtu de putinu unulu de altulu.

Tiner'a femeia, standu in umbra adânca a unei feresti, se ocupá de o lucrare de tapiseria.

La cealalta margine a odâii fórté mari, marquisulu cetea cu atentiune incordata unu tomu de La Calprenede. Contele de Rahon li spuse, cà contes-s'a si-a câstigatu processulu si cà-lu va insoti in caletoria.

La acést'a noutate frumós'a Olimpia si-inchiná capulu pe tapiseri'a dinaintea ei, si prin acést'a miscare si-ascunse fati'a devenita de odata ros'a víua. Ide'a cà dins'a se va aflá singura in timpu de mai multe dile lungi si de nopti inca si mai lungi cu marquisulu, facú cá totu sangele sè i se urce in fatia din anim'a sa.

Saint-Maixent si-muscá mustéti'a blondina, spre a fatiarí unu surisu fara voia, cam cá si acel'a ce a trebuit sè se ivésca pe buzele ironice a le lui Mefistofeles, candu acestu geniu de reu a vedíutu, cà Dr. Faust i va apartiné de totu.

Ni ajunge sè cunóschemu planurile de vítoríu concepute in crerii marquisului, si extremele mijlóce de actiune puse in servitiile acestoru planuri, cá sè intielegemu cà departarea castelaniloru de Rahon avea sè-i faca cea mai frumós'a parthia si a-i liberá pe Olimpia.

In câtu pentru elu, nici o umbra de indoiéla nu se redicá in spiritulu seu. Elu avú numai decátu asiguranti'a succesului.

Pregatirile caletoriei proiectate se incepura in acea di, si durara patru-dieci si optu de óre.

A trei'a di deminéti'a contele si contess'a plecare.

Saint-Maixent le dise adio cu espressiunile cele mai víi de gingasia si de recunoscintia pe budie, dar cu unu cugetu uritu in anima.

Acelu cugetu erá acest'a:

— Déca ei nu s'aru mai puté rentórcé!

XXVII.

Planulu.

Dupa aceste Saint-Maixent numai decátu domnu pe terenu, va sè dica singura cu marquis'a de Chavigny, si vedíu cà rolulu seu va fi multu mai greu de jucatu decátu cum crediuse la inceputu, si greutáti neprevediute i se ivira in cale.

De siguru i pareá usióru a face curte unei femeie frumóse, pe care amorulu seu propriu de seducatoru emeritatu i permitea a o crede bine dispusa pentru elu; scimu deja, cà de la sosirea sa in castelu dinsulu a fostu galantu si prevenitoru numai fatia de contes-s'a, si cà frumós'a Olimpia n'a primitu de la elu decátu dovedile constante ale nepasării celei mai rafinate.

Cum sè faca elu acuma, fara sè se compromita, o saritura atátu de repede, si dupa o recéla atátu de

mare, cum sè jóce naturalu unu rolu de amantu de totu inamoratu?

Marquisulu nu putea, fara d'a riscá sè compromita totulu, sè procéda pe iute si sè faca o declarațiune mai nainte de a trece prin transitiuni dirigitate cu istetime.

Acest'a erá usioru. Trebuiá sè petrunda in ânim'a fortaretiei asediate prin niste incungiururi intiepte, dar fara sè intardie multu, càci timpulu erá pretiosu si cine putea sci câtu avea sè dureze absinti'a contelui si a contesei?

Sè-si incépa lupt'a indata; sè-si demasce bate-riile un'a dupa alt'a; in fine sè se grabésca cu o mesura intielépta, eschidiendu ori ce grabire de prisosu, — éta care trebuiá sè fia tactic'a lui Saint-Maixent!

Dar abiá puse in miscare manevrele sale strategice, indata observá cà va avé sè duca o lupta grea.

Dómn'a Chavigny, de dóue ori cocheta in dupl'a sa calitate de fiic'a Evei si de femeia frumósá, se simtiá fórté ofensata prin nepasarea marquisului, càci i pareá a observá cà acea indiferintiá erá mai multu afectata decâtu reala; dar ea nu avú inteliginti'a destulu de petrundiátóre spre a ghici adevératulu motivu, si indata-ce vediú, cà Saint-Maixent face primele apropiári, ea decise a se resbuná si de a-si face place-rea unei mici vendette femeiesci, jocandu la rîndulu ei o comedía de indiferintiá, pe care inse nu o simtiá de felu.

Femeile sunt mai tóte nascute acritie bune, (se 'ntielege, cà la orasiu,) si in genere esceléza in rolu-riile, pe cari le place a le compune cu ingrigire.

Departé de a refusá cu o rusinare de risu apropiáriile de cari amu vorbitu, ea le intimpiná cu incantare si parú a le considerá cà niste probe curate si simple de amiciá buna, ceea ce descuragiá fórté pe marquisulu.

Dómn'a Chavigny admise indata pe Saint-Maixent pe langa sine pe unu picioru de familiaritate mai intima; ea i dicea „verulu meu“, de si legatura de rudenia care i uniá erá fórté subtire; ea i aretà, cà nu se teme nici de órele lungi de convorbire in castelulu salonului si in salele de verdétia ale parcului, nici in lungile preamblári calare prin padure, dovedindu-i astu-felu prin acésta incredere mai cá ofensátóre, cà nu-lu primesce decâtu de amicu, cà nu se póte teme din partea lui de nici unu excessu alu galanteriei, si cà de cumva ar avé curagiulu sè-i vorbésca in altu stilu decâtu acel'a in care vorbesce fratele cu soru-sa, ea l'ar refusá absolutu sè-lu intieléga.

Repetimu, cà executiunea fu admirabila si de unu naturalu atátu de perfectu, incâtu in loculu lui Saint-Maixent ori cine s'ar fi lasatu a fi prinsu; inse tinerulu acest'a, in urmarea multeloru aventuri ale trecutului seu, avea o mare cunoscintiá, de nu a ânimeloru femeiesci, celu putinu a apucaturiloru acestora; elu ghici fara multa greutate joculu marquisei si decise a-lu nimici prin vr'o lovitura de maestru, prin care va câstigá parthi'a.

Dar parthi'a erá grea. Positiunea luata de frumós'a Olimpia mai cà erá cu neputintiá de a se puté ocupá; nu proverbu vechiu si intieptu a dísu: „Nu sunt surdí mai rei decâtu aceia, cari nu voiescu sè auda!“ In adevéru, cum sè sioptesci cuvinte de amoru la urechi'a unei femei, care le asculta rídiendu, si le

intimpina cá unu jocu de spiritu si nu-ti face onórea d'a le luá seriosu si d'a se iritá!

O septemana intréga trecú asiá, si Saint-Maixent, in butulu tuturoru incercáriloru sale necontentu rennoite, nu se aflá innaintatu mai tare, decâtu la primulú pasu.

Iritatiunea lui in contra Olimpiei se mariá repede.

— Nebuna prósta! — si-dise elu, — copila de risu si retinatóre, simtiu bine cà ea me iubescé — (cum ar putea fi altfelu?) — si cà sè resbune micide impunseturi ale amorului seu propriu, ce am fostu silitu sè-i facu in contra vointiei mele, se inderetnicesce in comedí'a sa nebuna! Nu e cu putintiá sè lasu, cà lucrurile sè se continue asiá; timpulu trece; contele si contess'a potu sè sosésca de la Paris. De cumva inainte de rentórcerea loru nu me voiu puté intielege, totulu va fi compromis. Nu mai potu siovaí, asiu perde cà siguru viitorulu de care visezu. Trebue sè me apucu de lucru!

In aceea-si séra Saint-Maixent, profitandu de creditulu ce i-a deschisu Rahon, cerú cinci sute de luisdori intendantului Lactance, care i dadú cu formulele cele mai umilite de respectu si cu fatiarirea cea mai mare de devotamentu.

Primindu acésta suma, marquisulu avú cu servitoriulu urmatórea convorbire:

— Lazaru, — i dise elu, — nu-ti pare tic, cà te ruginesci in liniscea cea mare a vietii patriarcale ce ducemu?

— Ah! — response ex-amantulu Simionci Raymond, — nu scíu déca ruginescu, si n'asiu siovaí a crede acést'a, de cumva domnulu marquis mi-ar intarí-o, dar scíu bine cà viéti'a acésta liniscita are partea sa buna. Me prefacu, devinu mai grasu, si apoi — spunendu lamuritu — este fórté placutu a-si díce sé-r'a, culcandu-se, cà in diu'a urmatóre nu va fi nici prinsu, nici spendiuratu.

— Ai dreptu, — continuá Saint-Maixent. — Dar eu te vedu cu durere, compromitiendu in trandavia stralucitele calitáti de actiune, de cari natur'a te-a facutu partasiu, si pe cari mi-place sè le recunosc.

Lazaru si-scarpená capulu si aretà neplacere.

— Si mie mi-pare reu de ast'a, domnule marquis, — murmurá elu, — dar ce sè facu? Aice ne aflámu in o casa de Cocagne; fire-ar intieptu a o parási si a fugí dupa aventure cá de alta-data?

— Eh! cine ti-vorbesce de parasire? Credi dóra, cà domnulu teu sí-a perduto mintile? . . . Dar de cumva vr'una din aventurile bunului timpu trecutulu ne-ar gasí aice, ce ai díce tu?

Lazaru si-innaltiá capulu; ochii lui straluciau, si narile lui latite scósera unu felu de rinchesare.

— Ah! la draci! — esclamá elu, — asiu díce, cà e binevenita! Nu-mi voiu permite a intrebá pe domnulu marquis, inse mi-pare, cà e ceva deja.

— Si nu te 'nsieli.

Privirea servitorulu esprimá curiositatea cea mai viua.

Saint-Maixent continuá:

— Va sè dica, te regasescu plinu de zelu si de resolutiune, cà mai de multu.

(Va urmá.)

SALONUL

Calindarul septemanei.

Dumin.	1 13	E. 6 d. P. a orbului. pr. Ieremie.
Luni	2 14	ad. rel. s. Atanas. s. m. Esper.
Marti	3 15	ss. mm. Timoteiu, Maura, Diodor.
Mercuri	4 16	s. m. Pelagia, c. p. Ilarion.
Joi	5 17	Innaltierea Dlui. s. mm. Irina.
Vineri	6 18	dr. Iov. cc. Mamant, Pacomiu.
Samb.	7 19	amint. semn. crucii. s. m. Acaciu.

Cronic'a resboiului.

(II.) Evenimentele petrecute in septemanile trecute in orientu ne silescu, cá in locu de titlulu „Oglind'a Inmei“ de acuma inainte sè punemu in fruntea acestoru sire cuvintele de susu. Atentiunea lumei intregi-este atintita spre câmpulu de resboiu. Acolo se reflectéza purtarea si celoralalte natiuni. Deci, cá simplii cronicari, vomu inregistrá in acésta rubrica intemplantile mai importante.

Mai nainte de tóte, trebuie sè facemu unu scurtu istoricu alu acestui resboiu. Acésta hotarire mai bine se póte traduce in realitate, déca vomu publicá — in cátu ni va fi cu putintia — documintele principale relative la lupt'a ce s'a inceputu. Scopulu nostru nu este d'a face politica, ceea ce unei foi beletristice si enciclopedice nici nu-i este permisu la noi; ci numai d'a aduná date istorice si d'a insirá faptele implinite.

Cele intemplate pana la erumperea resboiului: rescól'a popóreloru slave din imperiulu ottomanu, conferint'a din Constantinopole, protocolulu din Londra etc. sunt cunoscute de cetitorii nostrii.

Incepemu dar cu plecarea tiarului la armat'a sa concentrata in Besarabi'a russésca. Sosindu tiarulu la Chisineu (capital'a Besarabiei russesci), numai decátu a plecatu cu trenulu la Ungheni-russesci, unde soái la 23 aprile, la 5 óre dupa miédia-di.

Tiarulu la Ungheni. Unu corespundinte alu diuarului „Curierulu“ din Iasi scrie, cá indata dupa sosire, tiarulu fu intimpinatu de maresialulu Moruzi cu panc si sare, ér de mai multe dame cu buchete mari de flori. Multiamindu acestora, tiarulu intrá in sala garei, unde lu-asteptá comisiunea delegata de guvernulu românú, cá in numele Domnitorului Carol I sè salute de buna venire pe imperatulu tuturoru Rusiloru. Comisiunea acésta fu compusa din Pr. S. mitropolitulu Iosifu din Iasi, prefectulu judetiului dlu Vasilie Gheorgianu, primulu presedinte alu curtii de apelu dlu Ney, presedintele curtii dlu Antoniu, primarulu Iasiului dlu Pastia si locu-tiitorulu presedintelui comitetului permanentu alu judetiului Iasi dlu Raducanu Botezu. Tiarulu vediendu pe mitropolitulu, si-luá case'a de pe capu, si dupa o mica salutare primí — prin dlu Jacobson, consululu russy din Iasi — recomandatiunile mitropolitului Iosifu si a fia-carui membru din delegatiunea romana. Dupa acésta mitropolitulu rosti tiarului urmatórea intiminare:

Maiestate!

„Fericit'a sosire a Maiestátii Vóstre Imperiale langa hotarele Romaníei, a acestei tieri ortodoxe, a

careia Biserica de secole s'a bucuratu de protectiunea bine-voitóre a augustiloru suverani, gloriosii vostri stramosi ortodoxii monarhi ai puternicei imperatii a Rusíei, ne procura si nóue astadi fericit'a ocaziune de a supune Maiestátii Vóstre omagieile nóstre si respectósele felicitári de buna venire, atátu din partea clerului Bisericei Romane, cátu si din partea reprezentantiloru autoritatiloru laice, ce impreuna suntemu veniti inaintea Maiestátii Vóstre pentru acestu sfirsitu.

„Suntemu pe deplinu convinsi, Maiestate, cá acele-si bine-voitóre dispositiuni mostenite de la gloriosii vostri stramosi pentru Romaní'a si Biserica ei, anima si pe Maiestatea Vóstra imperiala, si ve voru animá in totu-de-una pentru glori'a Bisericei lui Dumnedieu in genere si a Maiestátii Vóstre in parte.“

Tiarulu, in totu timpul acestui discursu, tinutu in limb'a romána, statú unu pasu dinaintea Pr. S. S. Mitropolitului, avendu in drépt'a sa pe mostenitorulu tronului, ér in stâng'a pe fratele seu marele duce Nicolae Nicolaevici, langa care statú fiulu acestuia tinerulu Nicolae Nicolaevici. Suit'a imperatului compusa din generali, intre cari betranulu Nepokojzsky si diplomatulu generalu Ignatieff. Dupa ce Pr. S. Mitropolitulu sfirsise discursulu, Imperatulu respunse:

„Sunt fórté multiumitu a Ve vedé. Cunoscú tie-r'a Vóstra, cáci de mai multe ori am venitu pe acolo. Intru si acuma, inse cá si alta-data nu cá inimicu, ci ca amicu. Ve multiumeseu pentru bun'a venire.“

Aceste cuvinte rostite fiindu rusesce, au fostu traduse in limb'a romana de dlu consulu Iacobson.

Tiarulu vediendu apoi pe primarele dlu Pastia, incinsu cu bráulu tricoloru, lu-intrebá: „Poznaiesiu po rosco“, ér dlu Pastia respunse cá nu.

Tiarulu trecú apoi prin altu salonu afara, si asiediandu-se cu marele duce Nicolae intr'o trasura cu 2 cai albi, plecá spre a inspectá armat'a asediata pe sie-sulu Ungheniloru. Ajungéndu in raionulu armatei, incalcá Tiarulu si sub sunetulu musiciloru militare si strigári de „Ura!“ din gátulu a 20,000 luptatoru, trecú repede dinaintea fronturiloru regimentelor, escadrónelor si batalióneloru si baterfiiloru armatei. Apoi oprindu-se in mijloculu armatei, se adresá contra comandantii si soldatii, felicitandu-i de buna sosire, le urá o caletoria fericita si o reusita deplina, si dise cá spera, cá armat'a sa, cá totu-de-una asiá si acuma, va dá probe de vitejia si disciplina. Dupa acésta lasá imperatulu sè defileze intrég'a armata dinaintea sa.

Acésta revista terminandu-se si Tiarulu reintornandu-se la gara, luá pe peron adio de la mai multi generali, dintre cari a sarutatu pe generalulu Vanovsky, siefulu corpului alu 12-lea, si strinse mana la alti trei generali, dicéndu-le cá contéza pe zelulu, activitatea si vitejia loru.

La órele 6 ³/₄ sér'a se întórse Tiarulu la Chisineu.

In alta di, la 24 aprile, s'a publicatu: **Manifestulu de resboiu alu Tiarului**, care —

dupa traducerea „Timpului“ din Bucuresci — suna astu-felu :

„Credinciosiloru nostrii supusi le este cunoscuta viu'a interessare cu care totu-de-una amu privitu sôrtea crestiniloru asupriti din Turcia. Dorinti'a de a imbunatatî sôrtea loru intrég'a natiune rusa o impartasesce si acum este gata cá sè aduca nóue jertfe pentru usiurarea sortii crestiniloru de pe peninsul'a balcanica.

Viéti'a si averea crestiniloru nostrii supusi totu-de-una ne-au fostu scumpe. Intréga-ne Doimnia e dovéda de necurmat'a nóstra parintésca ingrigire ; de a pastrá Russiei binecuvéntarile pacii. Acésta ingrigire ne-a condusu totu-de-una de la inceputulu tristelorü intemplári din Bosnia, Hertiegovina si Bulgaria.

Inainte de tóte ne-amu pusu de scopu, cá prin negociári pacinice, in comunu acordu cu aliatii si amicii Nostrii, cu marile puteri europene, sè isbutimu a imbunatatii sôrtea crestiniloru din orientu.

In cursu de doi ani amu staruitu din tóte puterile spre a induplecá pe Pórt'a a introduce reforme, cari sè scutésc'a pe crestinii Bosniacii, Hertiegovineni si Bulgari de asupririle autoritátiloru locale.

Introducerea acestoru reforme de la sine urmá din obligamentele, pe cari de mai nainte Pórt'a le luase serbatoresce fatia cu tóte puterile Europene.

Ostenelile nóstre, de si spriginite de remonstratiunile facute dimpreuna cu celelalte puteri, nu ne-au dusu la scopulu doritu.

Pórt'a a remasu neinduplecata — intru a refusá netedu ori ce garantia, care ar puté fi spre asigurarea crestiniloru si nu a primitu hotaririle conferintiei din Constantinopolu, care nu erau conduse de alta dorintia, de cátu de a face intrebuintiare de tóte mijlócele de conciliatiune spre induplecarea Portii.

Amu facutu puteriloru propunerea de a drege unu protocolu deosebitu, care sè cuprinda conditiunile esentiale ale conferintiei din Constantinopolu si sè provocámu Pórt'a, cá sè adereze la actulu internationalu, care are insemnatatea celei mai din urma din pretentiunile nóstre pacinice.

Asteptárilu nu s'au implinitu. Pórt'a nu a cedatu dorintiei unanime a Europei crestine ; nu a aderatu la hotaririle protocolului.

Dupa ce astu-felu tóte staruintiele pacinice s'au sleitu ; ingamfat'a incapatinare a Portii ne silesce la fapte hotaritóre. Consciinti'a de echitate si de demnitate ne-o impune acésta. Prin refusulu ei Pórt'a ne silesce a recurge la mijlóce silnice.

Convinsi de dreptatea causei nóstre, avendu prin urmare incredere in mil'a si ajutorulu lui Dumnezeu : dámu de scire credinciosiloru nostrii supusi, cá momentulu, pe care lu-prevedeamu, candu am graitu acele cuvinte la cari intrég'a Russia a respunsu in unanimitate, éta acum a sositu.

Am fostu aretatu atunci hotarirea nóstra de a procedé independentu, indata ce vomu vedé cá e de trebuintia si cá onórea Russiei ne-o impune : astadi, cerendu bine-cuvéntarea Ddiésca a supra vitejiloru nóstre ostiri, le poruncimu cá sè trecá granitiile turcesci.

Datu in Chisineu, aprile 24, anulu mantuirii 1877, ér alu stapanirii nóstre alu 23-lea.

Alessandru.“

Totu in diu'a aceea, marele duce Nicolae, comandantulu supremu alu armatei russesci, a adressatu urmatorulu :

Ordinu de resboiu trupelorü armatei active, ce lu-publicámu dupa traducerea „Telegrafulu“ din Bucuresci :

„*Cuarterulu Generalu*

Chisineu 12/24 aprile 1877.

De sute de ani apésa jugulu turcescu pe fratii nostrii crestini.

Amara e rob'a lorü. Totu ce e scumpu omulu, Sant'a religie a lui Christu, numele onestu, averea câstigata prin sudóre si sange, totulu este batjocoritü, profanatu de catra necredinciosi.

N'au pututu suferi nenorocirile ; s'au resculatu contra opresoriloru, si éta acum doi ani de candu curge sangele crestinescu ; orasiile si satele sunt arse ; averea predata, femeile si ficele desonorate, poporatiunea unoru locuri pana la unulu macelarita.

Tóte staruintiele monarchulu nostru si ale guverneleru straine pentru imbunatatirea traiulu crestiniloru au remasu infructuóse.

Mult'a rabdare a Tiarulu nostru liberatoru s'a sfirsitu.

Ultimulu cuventu alu Tiarulu a disu : Resboiulu Turciei e declaratü ! Comandamentulu armatei mie mi-e incredintiatu.

Nóue ne-a cadiutu sortii a impliní voi'a Tiarulu si sant'a delegatiune a strabuniloru nostrii.

Nu pentru cuceriri mergemu noi ; noi mergemu in ajutorulu fratiloru nostrii batjocoritü si opresati si spre aperarea religiei lui Christu.

Asiá dar, inainte ! Caus'a nóstra e santa si cu noi e Ddiéu.

Sunt incredintiatu, cá fia-care, de la generalu pana la soldatulu din rënduri, si-va impliní dator'ia sa si nu va rusiná numele rusescu. Fia pentru tin'a nóstra acestu nume totu asiá de ingrozitoru cá si in timpurile trecute. Sè nu ne oprésc'a nici obstacolile, nici greutátile si lipsele, nici tenacitatea inamiculu. Inse pacinicii locuitorü fia de ori ce religie, fia de orice nationalitate, precum si averea lorü sè fia pentru noi inviolabila. Nimicu nu trebue sè fia luatü fara plata, nimeni nu trebue sè-si permita arbitrariulu.

Astu-felu ceru eu de la toti si fia-care cea mai severa regula si disciplina : si acésta este tar'ia nóstra chezas'ia succesulu, onórea numelu nostru.

Amintescu trupelorü cá, trecéndu fruntari'a nóstra, noi intrámu in Roman'ia, Tiéra din timpurile cele mai vechi nóue amica, pentru liberarea careia s'a versatu nu putinu sange rusescu. Sunt incredintiatu, cá acolo noi vomu intimpiná aceea-si ospitalitate, pe care au gasit'o strabunii si parintii nostrii.

Ceru cá in schimbulu acestoru sentimente, tóte gradele sè resplatésca fratiloru si amiciloru nostrii cu amicitia perfecta, cu padirea regulelorü stabilite la ei si cu ajutorulu desinteresatu contra Turciloru. Ér candu va fi nevoe sè le apere averea si casele lorü ca ale nóstre proprii.

Sè se citésca acestu ordinu la tóte companiele, escadrónele sotniele si bataliónele !

(Semnatu.) Comandantu siefu, Inspectoru generalu de cavaleria si ingineria,

Nicolae.“

Intrându trupele rusesce în România, s'a adresat următoarea :

Proclamațiune catra poporul romanu !

Locuitori Romani !

Prin porunc'a M. S. Imperatului tuturor Rușilor, armat'a sa, ce sub a mea comanda e însărcinată de a combate în contra Turciei, întra adî în tîer'a vîstră, care nu pentru antîia-data a întîmpinat cu bucuria ostirile rusesce.

Vestindu-ve acêsta, ve declaru c'a venim la voi c'a vechi prietini și voitori de bine. Nadajduiescu a gasi la voi aceea-si sufletêca primire, care a aretat-o strabunii vostri ostirilor nîstre în trecutete resbele, ce le-am avutu cu Turcii. Din partea mea, conformandu-me poruncilor Imperatescei Sale Mariri, prê înaltului meu frate, socotu de a mea datorîa a face cunoscutu, vîue Romaniloru, c'a trecerea ostirilor nîstre prin tîer'a acêst'a, unde voru stă numai vremelnicu, nu trebue nici de cum sê ve turbure, guvernulu vostru fiindu consideratu de noi c'a unu guvernulu amicu.

Ve invită dar prin acêst'a a urmâ în pace îndelnicirile vîstre, si a usurâ armatei chipulu de a satisface nevoile si trebuințele sale. Totu de-odata am luat tôte mesurile, pentru c'a ori-ce s'ar dă armatei sê fia platitu fara întârziare si pe întregulu de catra cassierîa militara.

Ve este cunoscutu, c'a armat'a Maiestătii Sale se vestesce prin puternic'a disciplina ; sunt incredintiatu, c'a ea si-va pazi cinstea în mijloculu vostru ; ostirile nîstre nu ve voru turburâ liniscea si voru respectâ legile, personele si averile cetatieniloru pa-cinici.

Romani ! Stramosii nostri si-au versatu sangele pentru libertatea vîstră. Me socotu în dreptu a ve cere concursulu pentru armat'a care trece prin tîer'a acêsta, spre a da mana de ajutoru chinuitorulu crestini de peste Dunare, a caroru nenorocire a atrasu nu numai compatimirea Russeiei, ci chiar a Europei întregi.

O circulara a lui Gorceiacoff, adresata ambasadorilor Russeiei pe la puterile mari, aduse apoi la cunoscintîa diplomatiei reshoiulu declarat de Rus-si'a Turciei, motivandu-lu cu argumentele din manifestulu Tiarului.

Port'a, în urmarea acesteia, la 25 aprilie adresă si din's a o circulara catra ambasadorii sei de pe langa cabinetele straine, prin care demonstră, c'a n'a provocatu de locu pe Rusi'a, si c'a a încercatu sê dea satisfactiune cereriloru mariloru Puteri. Ea invocă tractatul din Paris si termină facêndu apelu la mediatîunea Puteriloru garante.

Mai trebue sê adangemu, c'a marele viziru a adressatu indata principelui Carol dîue de pesie, spre a-si intrunî armat'a cu a Turciei în contra Rusiloru, — ceea ce anunciară si în nrulu trecut. Inse guvernulu a respunsu, c'a Romanî'a vrê sê remana neutrala. Si corpurile legiuitore aprobara acêst'a.

Si cu aceste amu încheiatu înregistrarea documentelor de pân'acumu. Amu mai avê sê însiramu aice conventiunea încheiată între guvernulu romanu si între consululu rusu din Bucuresci pentru trecerea armatei prin Romanî'a ; acêst'a inse fiindu prê lungu, nu pôte sê între în colônele nîstre. De va fi cu putintia vomu face din elu unu estrassu.

Scirile mai nîue se resuma în următoarele : Rusii au ocupatu mai alesu pozitîunile de la : Rieni, Galati-Barbosi si Braila, unde se crede c'a voru face podulu peste Dunare. Turcii se marginescu a se aperi în forteretiile lor, si nu voru trece Dunarea. Rusii nu voru intrâ în Bucuresci. Peste cîte-va zile ei voru trece Dunarea si apoi va urmâ prim'a batalia.

CE E NOU ?

Maj. Sa regin'a Elisabeta va plecâ în 23 maiu n. la Ischl si va remanê acolo pana la finea lui juniu. Lunele juliu si augustu le va petrece dimpreuna cu archiducess'a Maria Valeria în Posenhof si Faldafing, de unde apoi êr va veni la Ischl si va remanê pana cu finea lui septemvre.

Corpurile legiuitore ale Romaniei s'a deschisu la 28 aprilie prin unu Cuventu de tronul forte patrioticu alu Domnitorului. În acêst'a, accentuându-se situatiunea grea a Romaniei, se dice, c'a activitatea corpurilor legiuitore va fi a se concentrâ a supra unicei trebuințe de astadi : salvarea tîerii-si a institutiuniloru ei, si în urmarea acesteia face apelu la înfratirea partideloru, apoi se încheia prin următoarele cuvinte : „Câtu pentru mine, dloru senatori si dloru deputati, fiti siguri c'a-mi voi face datorîa. Din diu'a de cîndu am pusu piciorulu pe acestu pamêntu, am devinitu Român. Din diu'a de cîndu m'am suitu pe acestu tronul, ilustratu prin atîtia mari si gloriosi Domni, cugetârile lor au devinitu marea gândire a domniei mele : realtiarea Romaniei, împlinirea misiunii sale la gurele Dunarii, si mai pe susu de tôte, mantinerea drepturiloru ei ab antiqo, aperiarea integritatii hotareloru ei. Si intru îndeplinirea acestei sante datorii, fia bine incredintiată tîer'a mea, c'a în capulu junei si bravei nîstre armate, voi sci a plati cu persón'a mea !“ În primele siedintie ale corpurilor legiuitore s'a votatu învoui'ca ce guvernulu romanu a facutu cu celu rusescu pentru trecerea trupelor rusesce prin Romanî'a.

Studentii romani din Paris au adresatu diuareloru romane următoarea comunicare : Evenimentete grave, ce se desfasura în Orientu în ansietatea generala si care amenintia prin violenti'a lor liniscea tîerii nîstre, au desceptatu în ânimile tinerimei romane din Paris tôte preocupatiunile ce nascu dintr' unu ardentu patriotismu. — La cele d'antîiu sciri de natura a sdruncinâ pacea si prin urmare prosperitatea tîerii, toti Romanii din Paris s'au intrunitu într' unu singuru gându, acêl'a de a fi gata a-si face datorîa pana la unulu în momentulu candu serviciile lor voru fi cerute pentru aperiarea camineloru stramosiesci. — Animati de aceste simtieminte, ei au voit a remanê strinsu legati între dînsii pentru a putê respunde într'unu singuru glasu la chiamarea tîerii. Într'acêstu scopu ei au decisu c'a o delegatiune, alêsa din sinulu lor sê se tîna în curentulu evenimentelor, sê aviseze la modulu celu mai nimeritu de a dă concursulu lor, sê se ocupe de mijlôcele materiale pentru plecarea c'a sê fia gata cu totii a-si împlini cu santientia datorîa, candu ôr'a va sosi. Avendu credintia în providintîa strabuniloru lor ; convinsi de patriotismulu si curagiulu ce va desvalui tîer'a întrîga ; plini de încredere în perspicacitatea si esperintîa

acelor ce au periculós'a onóre de a conduce destinele țării; sperandu înca în justiti'a Europei, ei striga: „Traiesca Romani'a libera si independenta!“ Membrii delegatiunii: C. Cantacuzinu, A. Lambrioru, G. Panu, I. Craciunescu, C. M. Mironescu.

Unu incendiu infriicosiatu a eruptu în 29 apr. în Fanarul din Constantinopole, care prefacuse în cenusia 600 de casi.

Tiarulu Rusiei a daruitu principelui Nichita ordinulu st. Georgiu pentru bravurele si rezultatele obtinute în resbelulu cu turci.

Gradina Grigori Ghica Voda. Piatia din Iasi, în care s'a ridicatu de curendu unu monumentu în memori'a Voevodului Martiru Grigore Ghica, s'a ingraditu si s'a plantatu cu arbori prin ingrigirea Primariei spre a se transformá într'o gradina frumósá. Bani cheltuiti pana acum s'a adunatu prin subscripțiuni de la patrioticulu si generosulu publicu din Iasi, care nu se dá nici odata inderetu candu se apeléza la elu pentru asemenea acte. Aflámu totu deodata cu placere cá Primari'a a numitu o comisiune, compusa din barbati competinti, care sè-si dea pareea, cum trebue facutu pedestalulu pe care se va asiediá bustulu lui Ghica Voda, celu actualu fiindu fórte departe de ceea ce aru trebui sè fia. (Cur.)

Literatura.

Carti nóue: „Gramatic'a francesá“, partea prima, de M. F. Damé, I volumu, editiunea Socecu în Bucuresci, — „Esercitiuri francesé“, dupa gramatica, partea I, de M. F. Damé, editiunea Socecu în Bucuresci, — „C. Negri“, studiu a supra vietii, faptelor si scrierilor acestui ilustru barbatu, de G. Missailu, în Bucuresci, — Hamlet, printiulu Danimareci, de V. Shakespeare, traducere în versuri de Adolfu Stern în Bucuresci. — N. Scurtescu. Teatru: Rea Silvia, Despotu Voda. Editiunea a dóu'a. Bucuresci. — „Mandrinu“ capitanulu banditiloru, novela de dn'a Clemence Robert, tradusa de Petra-Petrescu. Sibiu 1877.

Istori'a universale a bisericeii ortodoxe.

Unu invetiatu francesu, P. Wladimiru Guétté, a inceputu sè scria o lucrare de mare pretiu si a nume: „Istori'a bisericeii ortodoxe de resaritu.“ Totulu va cuprinde 10 tomuri, din cari pan'acuma au esitu 3. Din lips'a de mijlóce inse fu silitu a suspendá publicarea ulterióra si facu unu apelu catra lumea ortodoxa, spre a-i vini intru ajutoru. Din Romani'a inca i s'a tramis unu ajutoru considerabilu, ceea ce a indemnatu pe autoru a dedica tomulu alu 4-le „bisericeii romane.“

Diurare nóue: „Vestea“, diuaru politicu popularu, Bucuresci, — „Saténulu“ diuaru politicu, apare în trei ori pe septemana.

T e a t r u.

Una depresia sosita mai la incheierea foiei ni anuncia: cá societatea teatrala Petrescu a datu în Biserica-alba patru represintatiuni cu unu succesu escelentu. Publiculu romanu a fostu incantatu peste mesura. Sambata societatea va jocá în Oravitia.

Dlu Alessiu Solymosi, comiculu escelentu de la teatrulu popularu din Budapesta, — precum cetimu în diurile straine, — a scrisu pentru acelu tea-

tru o piesa populara cu cantece în 3 acte, intitulata: „Cuitu.“ Suetulu e scosu din vietii'a poporului romanu din Transilvani'a, ér music'a e compusa de Allaga. Sè dice, cá acést'a piesa e scrisa în favorulu romaniloru si e lipsita de ori ce simtieminte anti-nationala, — ceea ce ne-a si indemnatu a luá cu placere o scurta notitia.

M u s i c a.

Dsiór'a Dudos, o artista romana, despre care s'a mai vorbitu în fói'a nóstra, candu s'a raportatu despre o siedintia publica a Societáții „Romani'a Juna“ din Viena, — acuma petrece la Bucuresci, unde debutéza în concerte cu multu succesu. Dsiór'a Dudos se afla în primavér'a vietii sale; ea numera abiá optu-spre-diece rose si datoréza perfectiunea sa (în pianu) conservatorului vienesu, în care a fostu de trei ori premiata cu premiulu ántáiu. Pe langa music'a classica, dsiór'a Dudos n'a negligatu nici music'a nationala.

Suvenirea mortiloru.

Din Zlatna primimu insciintierea durerósá, cá stimat'a familia a dlui Basiliu Popu de Harsianu, advocatu în Abrudu, a avutu sè suferi de nou o lovitura aspra a sortii prin perderea ficeii sale: Aurelia Maria Silvia, repausata la Zlatna în 28 aprile în etate de 14 ani.

Voci din publicu.

Comitetulu balului románu din Viena, multiamindu aceloru domni, cari au binevoitu a colectá pentru numitul balu din anulu acesta si a ne trimite colectele loru róga totu deodata pe ceilalti d. colec-tanti a ne trimite listele, aiba ori-ce resultatu spre a ne puté da ratiociniulu.

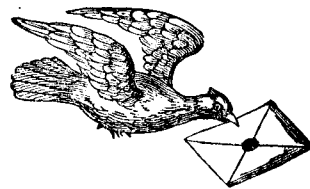
Pentru comitetu:

Viena, 3 maiu 1877.

Presiedintele
Dr. Stihli

Secretariulu
C. V. Popu.

Post'a Redactiunii.

Dlu A. B. in Brasiovu. Se voru publicá,

C. Vomu primu cu placere traducerea promissa, sperandu cá si scrisórea va fi legibila, cá s'o putemu dá în manile unni culegatoru de litere, care nu scie nimica romanese.

Dlu E. Ch. in Beiusiu. Cartile comandate vi-se voru tramite cu inceputulu lunei viitoare.

Dlu B. A. V. in Paris. Poesi'a de care ni scrii nu a sositu la noi. Asteptámu foiletónele promise.

Dlu A. S. S. in Lugosiu. Se va publicá. De aceste ce-remu si în viitoru.

Dlu B. G. St. in Ploesci. Fabul'a tramisa se va publicá în „Siedietóre.“

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea țierei nr. 39.